

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Gybre Sandvåg.

Emne: Låvving

Bygdelag:

Oppskr. av: Andreas Kopier

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Martin Fossum, 63or, f. på Mørkestad, kutt og arbeid

SVAR

(Sogfossen) kashrosen som har vore boudt
 Gustav J. Mørk, f. 1880 på Mørk, skogs- og gardsarbeidar. Bør
 på "Stokket" (?), kan vel fø ei ku eller so.

A.

1. M.F. har intei høyrte at nokon har brukte skas i
 dei siste åra, det måtte einast vera mest i Skoga.
 G. J. M.: I 1947 var det så tørt, da tok je vel en
 200 låvvinger.

Låvving var vel nærmest vanstør, ein tok i all
 fall mest i tørris. M.F. hugsar at i 1904 - som var
 svært tørris - tok dei til å låvne ned ned elva og
 endte langt opp i bakkanne. Mitt inntrykk er at
 til det framom 1900 var låvvinga nokstunde
 arvis.

2. Låvvinga gjekk for seg etter skatten, "i august og
 sams" (G. J. M.).

M.F.: or og siljū, litt spr som var godt for hesten.
 Bjørk dærlig.

G. J. M. og G. B.: or, siljū, ask, rogn, litt spr og bjørk.
 Det heide å låvne (G. J. M.).

3. Dei brukar sljøså, men har ikkje nok å brygge
 med hoisten.

M.F.: Dei rispa låv, men det var intei nok visst

berley.

G. J. M.: Dei rispa siljū og ask.

Dei hadde ingenting på handa, a men dei kunne jo bli litt røt" (G. S. M.).

4. M. F.: Det svaraste vor i rappe (Stajra) ungleim (renningar). Vi hogg med ør, ^{og øst} men det gjekk seimast.

G. J. M.: Vi hogg med ør, det blei god med av den; også svar er ungleim.

M. F.: Det er vauleg i "kolla" (hard k.)

G. J. M.: Vi kolla siljū, ask, rogn og alen, men det vor lite av den. Bjørk vor ikkje kolla. Det vor gjort med øks.

Eg fekk ikkje sikkesgrise på kor gamle trea vor da dei kolla dei første gongen. M. F. kunne ikkje gi noko sikkert svar, og G. S. M., vor vor svost tungtloyp, fekk ikkje tak i spørsmålet.

G. J. M.: Det måtte vera 3-4 år mellom her og gong ein kolla.

Det heiter i "kolla" (hard k.).

G. J. M.: Det vor vauleg i rispe lauvet av kallane (siljū-, askkall, inne kollabare) dei øra ein ikkje kolla.

Det vor ikkje gjort noko sær for å ta vore på kallane, men dei vart rekna for verdifulle tre.

Dei som stod slik tre, t. d. i tinnit eller ved gardskag, vor stekt som prydtre. På såka stod mange siljūkallar (G. S. M.)

5. M. F.: I bestefars tid kjøpte den ospelant i Kølakkjøs laugt ovaupå skogen.

På G. J. M.: På plassan bar dei lauvet ein i lauvteime. Dei vor laga av kløyvde hasselåyp, pr. Dei vor vide og ikkje steg djupe og vor lærne med akshand. Fra botnen stod det oppstandar som kjippe vor fest te. Tinnit-Tov, ein tele-marking, laga mange slike.

Det var 3 slag laiv: 1. Rispe laiv, 2. hakke laiv. Etter M.F. var det serlig Osplaint dei hakke. Dei hakke kvisten med laivet på i stykke på 5-6 tonner. 3 kjemelaiiv. All ungdom var kjerna, dessutan det som skien skulle ha. Rispe laivet og hakke laivet var forten på bakken som høy. Kjemelaiivet skulle etter M.F. tørke i hus for dersom det får regn på seg, vert det svart. Bjørke mei saupall tørke i hus. Dei reiste kjerna på ende innved lånebolleane (skillet mellom golv og la). Dei kunne ikkje leggja fleire kjern oppå kvarandre. G. Y. M. tørka kjern i raik. Han hadde høyst at det skulle vera best å hústørke det, og helst ikkje det urimelig.

Den rekna laivkjern på vanleg måte.

M.F. hadde høyst at ein som var flink til å laive skulle greie 100 kjern på ein dag, men hadde aldri greidd det sjølv. G. Y. M. kunne høyge at Hans Kjørsrud snakka om hvor mange kjern eit kvinnefolk skulle greie å laive på ein dag, men han lingsa inni salet. Ingen av dei hadde høyst om lage på laivving.

6. M.F.: Laivet var kjøpt inn. Spå 5

G. Y. M.: Laivet var kjøpt inn på gården, men på plarsen bar dei det inn i laivleiv. Det laivet dei hadde tatt på setoa, var kjøpt heime på Sudev.

Nokon særskilt laivdagnad ukjent.

7. Dei tok laiv i innmarka, utmarka og på setoa.

M.F.: Det var både mannfolk- og kvinnefolk arbeid.

G. Y. M.: Det var nå helst kvinnefolk som dreiv med det.

8. M.F. : Det vart reist til kirk innmed laubolkor
og stod der.

G.F.M. : På gården vart det lagt i "skjikkjer"
på låven; på plassane la dei det oppa
hoigstaaen.

M.F. : Kira fekk risspelauvet og havketalauvet i
sine søpe, mens sauen fekk hjeruelauvet. Dei
gav ~~50~~ 40 par kjere for dagen til 4-5 sauer. Gj. 2.

G.F.M. : Kira og sauen. Mestem fekk ikkje laiv.

"Kinnne i alle sine for vist kor mykje dei fekk, men
i den fekk ikkje my". På Kjosstad ca. 200 kjere for året.

9. G.F.M. : Oselaauvet var kraftigast, kyrne mjølka
svart av det. Tiljū var og sterket.

10. Ukjent; like alne i bygda.

11-15. Ukjent.

B.

1-9. Rakkalaiv (dåulaiv; G.S.M.) vart ikkje
beruset til fôr, berre til strø.